

دورافتاده، یا دارای محدودیت های حرکتی و دسترسی به کلینیک ها به طور چشمگیری افزایش دهد (گربر، گای و برنت^۱، ۲۰۲۴). تمامی این پیشرفت ها نیازمند پژوهش های مقایسه ای و طولی بیشتر برای اعتبارسنجی علمی و تضمین اثربخشی پایدار هستند تا بتوانند به طور مسئولانه در محیط های بالینی به کار گرفته شوند.

۷. بحث و نتیجه گیری

این پژوهش به طور جامع و عمیق، به تجزیه و تحلیل رویکردهای نوین در بازی درمانی پرداخت و پتانسیل بی نظیر آن ها را برای تسهیل رشد هیجانی، توسعه مهارت های ارتباطی و تقویت سازگاری اجتماعی در کودکان با نیازهای ویژه مورد کاوش قرار داد. همان طور که در طول این واکاوی دقیق و گسترده روشن شد، بازی، فراتر از یک سرگرمی ساده، زبان طبیعی و بنیادین کودک و ابزار قدرتمند او برای بیان، پردازش تجربیات، حل مشکلات و یادگیری در بستر رشد است. رویکردهای نوین بازی درمانی از بازی درمانی متمرکز بر دلبستگی که به تقویت پیوندهای عاطفی و ترمیم الگوهای دلبستگی ناایمن می پردازد، تا بازی درمانی شناختی-رفتاری که بر شناسایی و تغییر افکار و رفتارهای ناکارآمد تمرکز دارد و مهارت های مقابله ای مشخص را آموزش می دهد، و از بازی درمانی با فناوری که از پتانسیل های بی سابقه واقعیت مجازی، واقعیت افزوده و بازی های ویدیویی درمانی بهره می گیرد، تا رویکردهای خانواده محور و گروهی که بر بستر اجتماعی و سیستمی درمان تأکید دارند همگی با ارائه مکانیزم ها و تکنیک های نوآورانه، توانسته اند به طور مؤثر به تقویت آگاهی و بیان هیجانی، آموزش مهارت های تنظیم هیجان و مقابله ای با استرس، پردازش تروما و تجارب دشوار گذشته، و توسعه خودآگاهی و عزت نفس در این کودکان کمک کنند. علاوه بر این، این رویکردها با بهبود چشمگیر مهارت های ارتباطی کلامی و غیرکلامی، توسعه مهارت های اجتماعی و تعامل موفق با همسالان، تقویت سازگاری اجتماعی و توانایی حل مسئله اجتماعی در موقعیت های واقعی، و کاهش رفتارهای نامناسب در عین افزایش رفتارهای اجتماعی مثبت، به طور چشمگیری به ارتقای کیفیت زندگی، افزایش استقلال، و بهبود فرصت های مشارکت فعال این کودکان در جامعه یاری می رسانند. هرچند چالش هایی نظیر نیاز به آموزش تخصصی و گواهینامه های معتبر برای درمانگران، هزینه های بالای برخی فناوری ها که به دسترسی نابرابر منجر می شود، و ملاحظات اخلاقی پیچیده مربوط به حریم خصوصی داده ها و سوءاستفاده احتمالی وجود دارد، اما پتانسیل رویکردهای نوین، به ویژه با ادغام هوشمندانه فناوری های پیشرفته و رویکردهای بین رشته ای، بسیار امیدبخش و تحول آفرین است.

بر اساس این تحلیل جامع و بین رشته ای که به کاوش در لایه های پنهان و آشکار اثربخشی بازی درمانی نوین در کمک به کودکان با نیازهای ویژه پرداخت، ارائه چندین پیشنهاد کاربردی و راهبردی برای تمامی ذینفعان درگیر در حوزه سلامت روان کودک، آموزش ویژه، و سیاست گذاری های مربوطه ضروری به نظر می رسد تا اطمینان حاصل شود که پتانسیل کامل بازی درمانی نوین در خدمت رشد جامع کودکان با نیازهای ویژه قرار می گیرد. برای متخصصان سلامت روان و درمانگران: قویاً توصیه می شود که دانش و مهارت های خود را در زمینه رویکردهای نوین بازی درمانی، به ویژه آن هایی که از فناوری بهره می برند، از طریق شرکت فعال در دوره های آموزشی تخصصی و کسب گواهینامه های معتبر افزایش دهند. آن ها باید به دنبال ادغام هوشمندانه این رویکردها در پروتکل های درمانی خود باشند و توانایی شخصی سازی مداخلات را بر اساس نیازهای منحصر به فرد، نقاط قوت و ضعف، و سبک یادگیری هر کودک با نیاز ویژه کسب کنند. این امر مستلزم تفکر خلاق و انعطاف پذیری در رویکرد بالینی است. برای خانواده ها و مراقبان: افزایش آگاهی آن ها در مورد پتانسیل بی نظیر بازی درمانی و رویکردهای نوین آن، و همچنین آموزش راه هایی که می توانند از اصول و تکنیک های بازی درمانی در محیط خانه برای تقویت آموخته ها و حمایت مستمر از رشد فرزندشان استفاده کنند، حیاتی است. فراهم آوردن فضایی امن، قابل اعتماد و سرشار از فرصت های بازی آزادانه در خانه که در آن کودک بتواند بدون قضاوت احساسات خود را بیان کند و تجارب خود را پردازش نماید، نقش کلیدی در مکمل بودن درمان دارد. برای سیاست گذاران

¹ Gerber, Guay & Burnette

اولین همایش بین المللی پژوهش های نو پدید در

روانشناسی و علوم تربیتی

انجمن معلمان لرستان و موسسه علم افزانه مهرافروز برگزار می کنند.

The 1st International Conference on Emerging Researches in
Psychology and Educational Sciences

۶ تیرماه ۱۴۰۴
خوارسنان - اهواز

www.conferps.ir

و مدیران نهادهای بهداشتی و آموزشی: سرمایه گذاری ملی و بین المللی در پژوهش های بنیادی و کاربردی در زمینه اثربخشی رویکردهای نوین بازی درمانی، به ویژه آن هایی که از فناوری های پیشرفته استفاده می کنند، امری ضروری است. همچنین، باید با تخصیص بودجه های لازم و به کارگیری تدابیر حمایتی، دسترسی به این درمان های تخصصی را برای تمامی کودکان با نیازهای ویژه، صرف نظر از وضعیت اقتصادی- اجتماعی آن ها یا موقعیت جغرافیایی، تسهیل کرد و زیرساخت های لازم برای آموزش و تربیت نیروی متخصص را در سطح کشور فراهم آورد. ترویج همکاری های بین رشته ای و چند تخصصی میان روان شناسان، کاردرمانگران، گفتاردرمانگران، مربیان آموزش ویژه، متخصصان فناوری اطلاعات، و سایر رشته های مرتبط نیز برای طراحی و پیاده سازی مداخلات جامع، هماهنگ، یکپارچه و اثربخش، بسیار حائز اهمیت است. در یک نگاه نهایی به آینده، می توان قاطعانه اظهار داشت که بازی درمانی، به ویژه با رویکردهای نوین و بهره گیری هوشمندانه و اخلاقی از فناوری های پیشرفته مانند هوش مصنوعی برای شخصی سازی های بی سابقه در درمان ها، و واقعیت مجازی برای خلق سناریوهای آموزشی و درمانی غوطه ورکننده و ایمن، پتانسیل آن را دارد که به یک ابزار محوری و پیشرو در حمایت از رشد جامع کودکان با نیازهای ویژه تبدیل شود. این رویکرد، نه تنها به این کودکان کمک می کند تا بر چالش های هیجانی، ارتباطی و اجتماعی خود غلبه کنند و مهارت های مقابله ای و انطباقی را بیاموزند، بلکه به آن ها امکان می دهد تا مهارت های حیاتی لازم برای زندگی مستقل تر، باکیفیت تر، مشارکت فعال تر در جامعه و دستیابی به حداکثر توانایی های بالقوه خود را کسب کنند؛ و بدین ترتیب، آینده ای روشن تر، پربارتر و سرشار از امید برای این بخش ارزشمند و نیازمند توجه ویژه از جامعه رقم می زند.

منابع و مآخذ

- قلینژاد، زهرا؛ اسدی، سجاد؛ صادقلو، اسما؛ و اسماعیل زاده، رضا (۱۴۰۳). بررسی تأثیر بازی درمانی بر مهارت های ارتباطی و سازگاری در دانش آموزان. ارائه شده در اولین همایش بین المللی معلمان برتر، مسجد سلیمان.
- Akintayo, O. T., Eden, C. A., Ayeni, O. O., & Onyebuchi, N. C. (2024). Integrating AI with emotional and social learning in primary education: Developing a holistic adaptive learning ecosystem. *Computer Science & IT Research Journal*, 5(5), 1076-1089.
- Antonopoulou, H., Halkiopoulos, C., Gkintoni, E., & Katsimpelis, A. (2022). Application of gamification tools for identification of neurocognitive and social function in distance learning education. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 21(5), 367-400.
- Cochran, N. H., Nordling, W. J., & Cochran, J. L. (2023). *Child-centered play therapy: A practical guide to therapeutic relationships with children*. Routledge.
- Deniz, E., Francis, G., Torgerson, C., & Toseeb, U. (2024). Parent-mediated play-based interventions to improve social communication and language skills of preschool autistic children: A systematic review and meta-analysis. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1-21.
- Drigas, A., Mitsea, E., & Skianis, C. (2022). Neuro-linguistic programming, positive psychology & VR in special education. *Scientific Electronic Archives*, 15(1).
- Elbeltagi, R., Al-Beltagi, M., Saeed, N. K., & Alhawamdeh, R. (2023). Play therapy in children with autism: Its role, implications, and limitations. *World journal of clinical pediatrics*, 12(1), 1.
- Gerber, B. L., Guay, D. M., & Burnette, J. (Eds.). (2024). *Reaching and teaching students with special needs through art*. Taylor & Francis.
- Nurhadi, Z. F., Dewi, R. U., & Nurhalimah, S. (2021). The effect of play therapy as a therapeutic communication on social interactions of Children with Special Needs. *Jurnal Kajian Komunikasi*, 9(2), 176-189.
- Obiweluzo, P. E., Ede, M. O., Onwurah, C. N., Uzodinma, U. E., Dike, I. C., & Ejiofor, J. N. (2021). Impact of cognitive behavioural play therapy on social anxiety among school children with stuttering deficit: a cluster randomised trial with three months follow-up. *Medicine*, 100(19), e24350.
- Orhan, B. E., Astuti, Y., Kartika, D., Bakar, Y., & Haryanto, B. (2024). Play therapy through the eyes of families. *Fizjoterapia Polska*, (2).
- Papadopoulos, D. (2021). Parenting the exceptional social-emotional needs of gifted and talented children: What do we know?. *Children*, 8(11), 953.
- Rasouli, S., Gupta, G., Nilsen, E., & Dautenhahn, K. (2022). Potential applications of social robots in robot-assisted interventions for social anxiety. *International Journal of Social Robotics*, 14(5), 1-32.
- Syakhrani, A. W., & Aslan, A. (2024). The impact of informal family education on children's social and emotional skills. *Indonesian Journal of Education (INJOE)*, 4(2), 619-631.
- Zhang, M., Ding, H., Naumceska, M., & Zhang, Y. (2022). Virtual reality technology as an educational and intervention tool for children with autism spectrum disorder: current perspectives and future directions. *Behavioral Sciences*, 12(5), 138.